

ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто основні проблеми та протидії корупції в органах державної влади та основні державні структурні організації протидії корупції в Україні. Здійснено аналіз корупції в Україні і виділено негативні та позитивні зрушення в напрямку її протидії.

Ключові слова: корупція, протидія, органи державної влади, антикорупція.

Abstract

The main problems and counteraction to corruption in public authorities and the main state structural organizations of combating corruption in Ukraine are considered. The analysis of corruption in Ukraine was carried out and negative and positive changes were made in the direction of its counteraction.

Keywords: corruption, counteraction, state authorities, anticorruption.

Проблема протидії корупції сьогодні – це питання майбутнього благополуччя українського суспільства. Корупція є однією із найважливіших проблем, які намагається розв'язати сучасна українська держава в умовах співробітництва з країнами ЄС [1, с. 1]. Актуальність даної теми зумовлюється тим, що корупція підриває імідж України на міжнародній арені, викликає недовіру між державною владою та громадянським суспільством, а найголовніше – негативно впливає на макро- та мікроекономічні процеси [2, с. 1]. Сучасна влада називає подолання корупції головним пріоритетом. Тому розробка та впровадження заходів антикорупційної стратегії є одним із першочергових завдань, які постають перед політиками.

Почнемо з визначення поняття корупція. Згідно із Законом України «Про запобігання корупції», це використання особою (зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону), наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [3]. Вона має різні прояви і, відповідно, передбачаються різні види покарань.

За Нікколо Макіавеллі, корупція — це використання публічних можливостей з приватною метою. Історія корупції сягає сивої давнини, часів Гомера. В «Іліаді» славетний історик описує суперечку між Одиссеєм і Аяксом за право успадкувати зброю Ахілла. Одиссей підкупує суддів, і ті присуджують зброю йому. Ще раніше три богині — Афіна, Гера й Афродіта пропонують, кожна зокрема, Парису, призначеному Зевсом суддею між ними, хабара за золоте яблуко, що має дістатися найпрекраснішій з них.

Про римського імператора Веспасіана розповідають, що коли до нього звернувся його близький друг із проханням улаштувати на прибуткову посаду свого родича, то Веспасіан, запідозривши, що друг братиме хабара, зустрів прохача і, узявши в нього гроші, дав йому посаду. Через деякий час друг імператора запитав: як там справи в мого родича? На що Веспасіан відповів: не турбуйся, він уже мій родич. Як бачимо, першими хабарниками були судді і носії влади.

Проте чому цей феномен є таким «живучим» й нині? Чому не вдається швидко подолати корупцію в Україні? Як зазначають деякі аналітики, корупція є частиною української ментальності, що пов'язано зі стратегією виживання. Боротися з корупцією – це перш за все змінювати самих себе. Зараз неможливо ефективно боротися з корупцією за допомогою різних інститутів. Вони трансформуються і перекручуються, тому що стратегія виживання домінує у більшості. Проблема корупції – це відображення всіх наших властивостей нинішнього моменту. Боротьба з корупцією є евфемізмом. Це боротьба з цінностями виживання, які сповідує більшість населення. І в

короткостроковій перспективі цю ситуацію змінити не вдасться. Це буде тривалий процес. Ті інститути для боротьби з корупцією, які зараз впроваджуються, будуть ще змінюватися. Багато разів ми будемо починати спочатку. Тому що вони впроваджуватися тільки тією мірою, якою наша стратегія виживання буде відступати [4].

Можливо, це дійсно повинна бути стратегія всього суспільства, коли підвищиться рівень політико-правової культури громадян, і вони почнуть контролювати владу, ставитись до цього явища негативно.

Зрозуміло, що корупційна діяльність на всіх щаблях влади гальмує проведення необхідних у країні реформ. Боротьба з корупцією, як з головною загрозою демократичному розвитку держави, є проблемою загальнонаціонального значення. Вона потребує мобілізації всіх можливих ресурсів народу, в тому числі і правових. І лише дієва протидія корупції шляхом послідовних, спланованих, системних і скоординованих дій, об'єднаних однією концепцією, є можливістю для її подолання.

Одним із важливих кроків підвищення ефективності здійснення заходів щодо запобігання і протидії корупції стало запровадження обов'язковості утворення у органах державної влади, організаціях, що належать до їх сфери управління підрозділів або уведення посади уповноваженої особи, функціонування передбачене яких чинним антикорупційним законодавством, а саме в ЗУ «Про засади державної антикорупційної політики в Україні на 2014-2017 роки» ред. від 08.08.2015 [5, с. 1-2]. При цьому Національна антикорупційна стратегія на 2011-2015 роки, затверджена Указом Президента України від 21 жовтня 2011 року № 1001, так і не стала ефективним інструментом антикорупційної політики.

На сьогоднішній день існують такі структурні організації, як Національне антикорупційне бюро та спеціалізована антикорупційна прокуратура. Необхідність створення цих організацій було однією з ключових вимог Європейського Союзу в рамках виконання Плану дій щодо візової лібералізації та подальшого вступу України до ЄС. В Україні працюють над створенням Антикорупційного суду який має бути «панацеєю» у боротьбі з корупцією. Ця ідея активно підтримується і пропагується українськими міжнародними партнерами. Це безумовно логічний та необхідний крок, без якого робота НАБУ і САП буде зведена нанівець. Громадяни можуть звертатись до цих структур у громадські приймальні, які функціонують при центральних органах та всіх територіальних управліннях для протидії корупційним правопорушень, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці [6].

Ці структурні організації дозволяють громадянам України відчувати певну захищеність. З іншого боку, здолати корупцію у державі, де політична еліта робить усе можливе, щоб її зберегти, вкрай складно, але громадські активісти, усупереч цьому, продовжують цю боротьбу. Попри декларації про боротьбу з корупцією, влада не поспішає долати старі схеми, які стосуються (пере)розподілу державних коштів в інтересах певних бізнесменів.

Нажаль, безкарність і недієва система правосуддя не дають Україні здійснити прорив у подоланні корупції, безкарність, яку відчувають корупціонери, зводить нанівець позитивні досягнення і гальмує здійснення антикорупційних реформ. Якщо система правосуддя не очиститься від корупції – українське суспільство не зможе розімкнути «коло безкарності» і реформувати державу належним чином [7].

Проте, вже є позитивні зрушення. Так, за даними урядовців, впровадження системи електронних закупівель в одному лише Міністерстві охорони здоров'я дозволило зекономити понад десять мільйонів бюджетних коштів. Наразі є стримані успіхи у правоохоронній і судовій системі, є принаймні ґрунт для позитивних зрушень далі у розвитку України. Але виникає питання: коли будуть значні позитивні зрушення у боротьбі з корупцією?

Отже, по-перше, необхідним кроком у подоланні корупції є розвиток політико-правової культури членів усього суспільства. По-друге, постійний контроль за владою і чиновниками за допомогою системи безперервного народовладдя. По-третє, реформатування всієї судової системи, яка повинна стати дієвим інструментом у цій боротьбі. По-четверте, розвиток системи е-урядування і е-демократія, що сприятиме прозорості у прийнятті важливих політико-економічних рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антикору́пційна програма ГПУ на 2017 рік до наказу №98 від 31.03.17 р. зі змінами від 01.06.2017 №161 [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=201821.
2. Молдован Е. С. Напрями запобігання та протидії корупції на державній службі: морально-ідеологічний аспект [Електронний ресурс] / Е. С. Молдован. – 2010. – Режим доступу: <http://academy.gov.ua/ej/ej12/txts/10mesmia.pdf>.
3. Закон України Про запобігання корупції // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 49, ст.2056.
4. Пасхавер О. Корупція – це частина нашої ментальності, тому швидко подолати її не вийде / О. Пасхавер // 24 канал. – Режим доступу: https://24tv.ua/koruptsiya_tse_chastina_nashoyi_mentalnosti_tomu_shvidko_podolati_yiyi_ne_viyde_n841208.
5. «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки» № 1699-18 від 08.08.2015 р.
6. Національне антикорупційне бюро: Запитання-відповіді [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nabu.gov.ua/zapytannya-vidpovidi>.
7. Політологія для вчителя : навч. посібн. для студ. педагогічних ВНЗ / за заг. ред. : К. О. Вашенка, В. О. Корнієнка. – К. : Вид-во імені М. П. Драгоманова, 2011. – 406 с.

Біздай Ілля Леонідович – студент групи МСС-14б, факультет комп'ютерних систем і автоматики, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: illia@windowslive.com.

Берген Артур Олександрович – студент групи МІТ-14б, факультет комп'ютерних систем і автоматики, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: archibergen@gmail.com.

Науковий керівник: **Денисюк Світлана Георгіївна** – д. політ. наук, професор кафедри суспільно-політичних наук, професор, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com.

Bihdai Ilya Leonidovich – student of group MSS-14b, faculty of computer systems and automatics, Vinnitsa National Technical University, Vinnytsia, e-mail: illia@windowslive.com.

Bergen Arthur Alexandrovich – student of the group MIT-14b, faculty of computer systems and automation, Vinnitsa National Technical University, Vinnytsia, e-mail: archibergen@gmail.com.

Supervisor: **Denysiuk Svitlana G.** – Dr. of Political Sciences, professor of social and political sciences, professor, Vinnitsa National Technical University, Vinnytsia, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com.